

Книжкова мініатюра Київської Русі

Книгу на Русі любили й шанували. Рукописні книги були дуже дорогими, їх переплітали в міцні оправи з металевими замками, прикрашали численними ініціалами, заставками, мініатюрами.

Книжкова мініатюра - це зроблений від руки малюнок, багатобарвна ілюстрація або заставка, кінцівка. І в Стародавньому Єгипті, і в античних папірусних сувоях, і в давньоруських рукописних книгах обов'язково зустрічаються ці чудові твори мистецтва. Художні ілюстрації рукописів відомі вже в Стародавньому Єгипті ("Книга мертвих"). Збереглися окремі зразки мініатюр, що відносять до I століття н.е. (рукопис Теренція "Іліада", "Енеїда" - мальовничі ілюстрації перемежовуються з текстом). Наприклад, у бібліотеці міста Мілана зберігається древній екземпляр "Іліади", що прикрашають 500 мініатюр.

Щоб виготовити велику рукописну книгу, треба було чимало праці та матеріалів - шкіри, золота, фарб. Наприклад, на виготовлення 294 аркушів пергаменту для «Остромирового Євангелія» використали шкури з череди телят у 60 голів.

Розчинене або листове золото використовували для тла в мініатюрах, заставках та ініціалах. Дорогими були й фарби, розчинені на яєчному жовтку. Оправу книги робили з дощечок і обтягували шкірою. Були обкладинки і з дорогих матеріалів - срібла, золота,

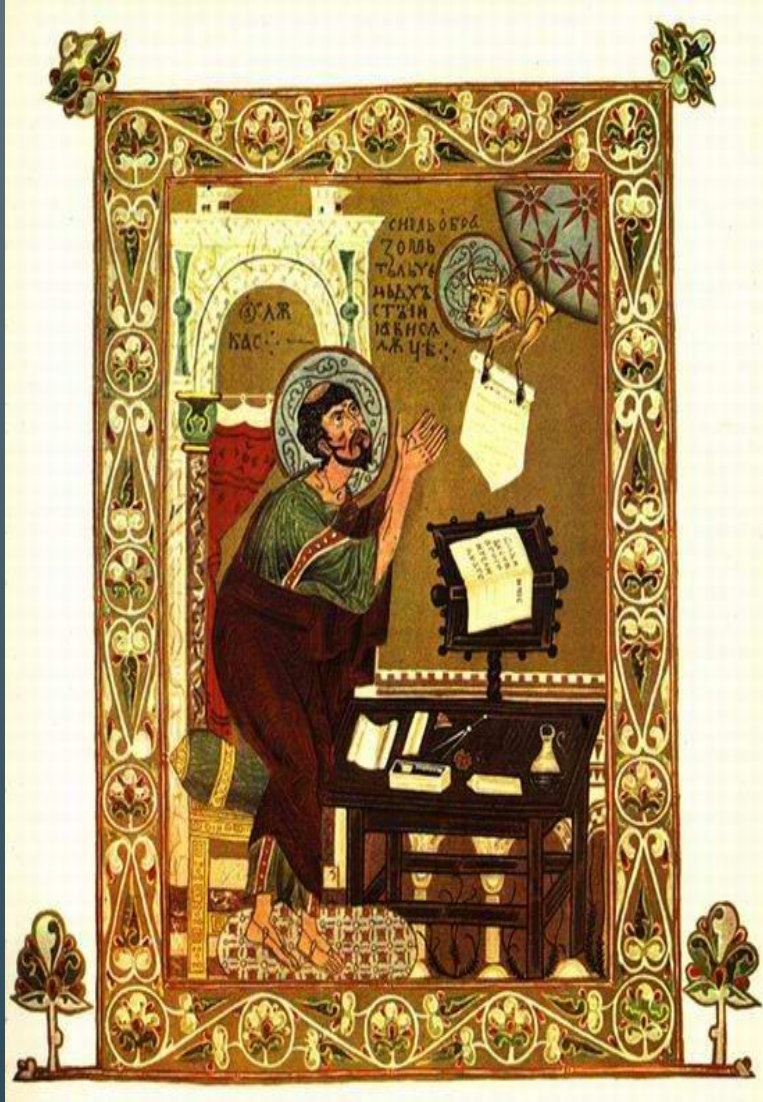
**Король на будівництві храму. Мініатюра із
англійського рукопису Житіє Св. Оффара, до 14
ст.**

«Остромирове Євангеліє» (1056–1057)

- До наших днів збереглося кілька рукописних книг XI—XII ст., переписаних та оздоблених київськими майстрами. Найдавніша з них — "Остромирове Євангеліє", написане у 1056—1057 рр. "Виконував" цю книгу диякон Григорій. Це урочистий, великий фоліант, написаний на пергаменті гарним урочистим шрифтом — так званим уставом. Зміст книги — євангельські щоденні читання. Переписано її з болгарського оригіналу, як і більшість давньоруських церковних книг того часу, прикрашено численними ініціалами, заставками та трьома великими, на весь аркуш, мініатюрами з зображенням євангелістів Іоана, Марка та Луки. Колористична гама зображень яскрава, насичена і водночас вишукана. особливістю мініатюр "Остромирового Євангелія" є їхня близькість до славетних київських перегородчастих емалей. Це підкреслюється ще й тим, що лінії в зображеннях виконані золотом.

Мініатюри «Остромирова Євангелія» (1056–1057 рр.).

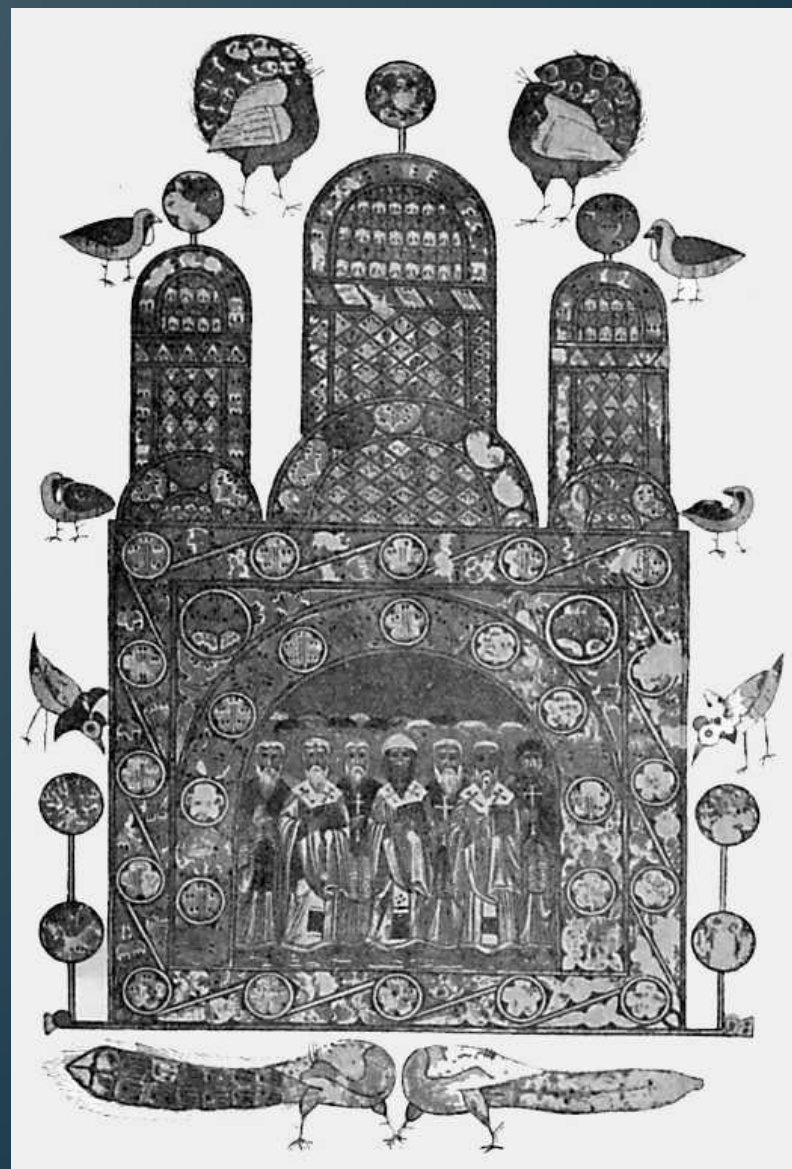
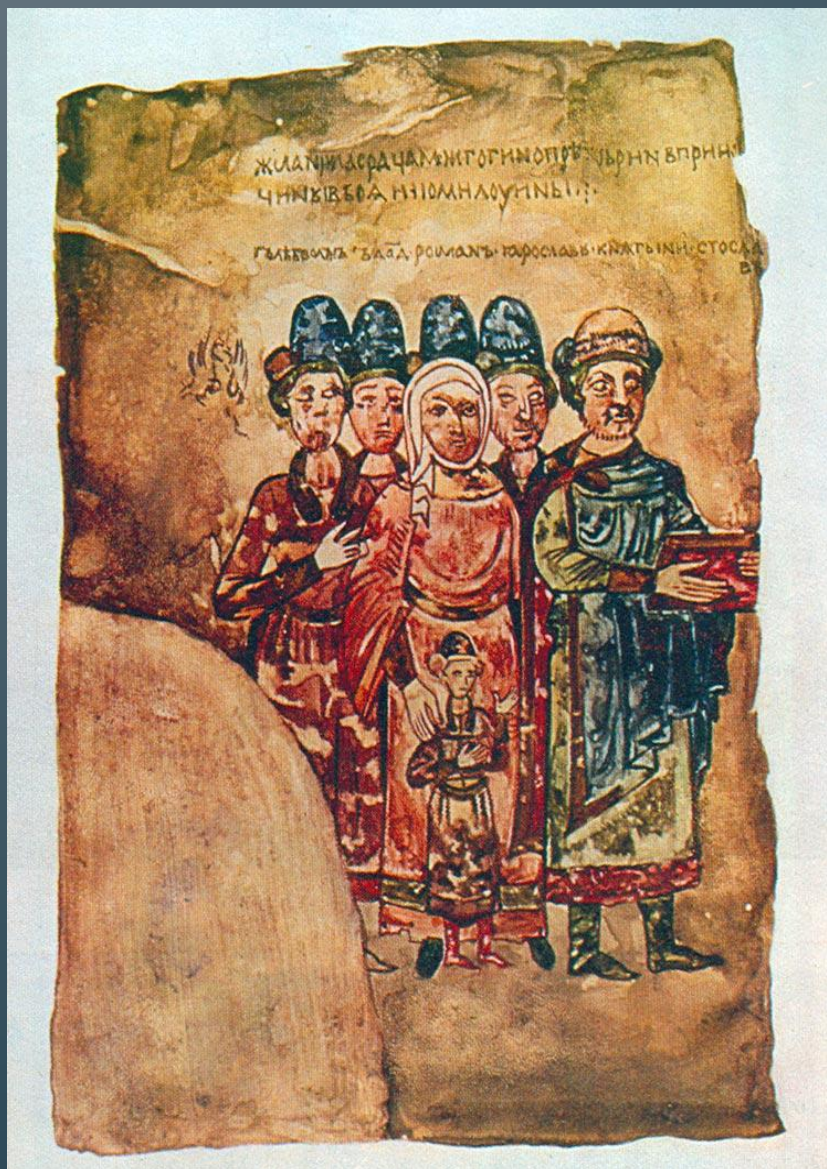

«Ізборник Святослава» (1073)

- Книга великого формату, написана на пергаменті гарним уставним письмом. Текст оздоблено кольоровими заставками — фронтиспісами і малюнками на берегах. Зустрічаються знаки зодіаку: стрілець, діва, рак, козеріг

Мініатюра «Ізборника Святослава» (1073)

Києво-Печерський патерик (XI ст.)

- Патерик складений в XI столітті на основі листування єпископа Володимиро-Суздальського Симона (помер 1226) і ченця Печерського монастиря Полікарпа. Одним із найцікавіших у Києво-Печерському патерику є оповідання «Про Прохора-чорноризця, котрий молитвою з лободи робив хліб, а з попелу сіль». Рукопис написаний на пергаменті, створений 1406 року. Рукопис зберігається в Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського. Ця літературна пам'ятка вплинула на розвиток іконографії києво-печерських святих у гравюрах, літографіях, іконах і творах декоративно-прикладного мистецтва.

Києво-Печерський патерик

Радзивіллівський літопис (XV ст.)

- Варто виокремити мініатюри Радзивіллівського літопису, який дійшов до нас в копії XV ст. з оригіналу лицевого, тобто ілюстрованого зводу 1205 р. Мініатюри відображають основні події історії Київської Русі. Вони доносять безцінні відомості і про архітектурні споруди Київської Русі, одяг та зброю, речі домашнього вжитку, є "вікнами" у світ, що давно зник. Найважливішою особливістю тексту Радзивіллівського літопису є численні кольорові ілюстрації — понад 600 мініатюр. Ілюстрації в Радзивіллівському літописі є цінною художньою пам'яткою, що істотно доповнює дані писемності.

Радзивіллівський літопис

14-й лист Радзивіллівського літопису, що змальовує похід Олега на Царгород.

Зображення Ярослава в Радзивиллівському літописі

Радзивіллівський літопис

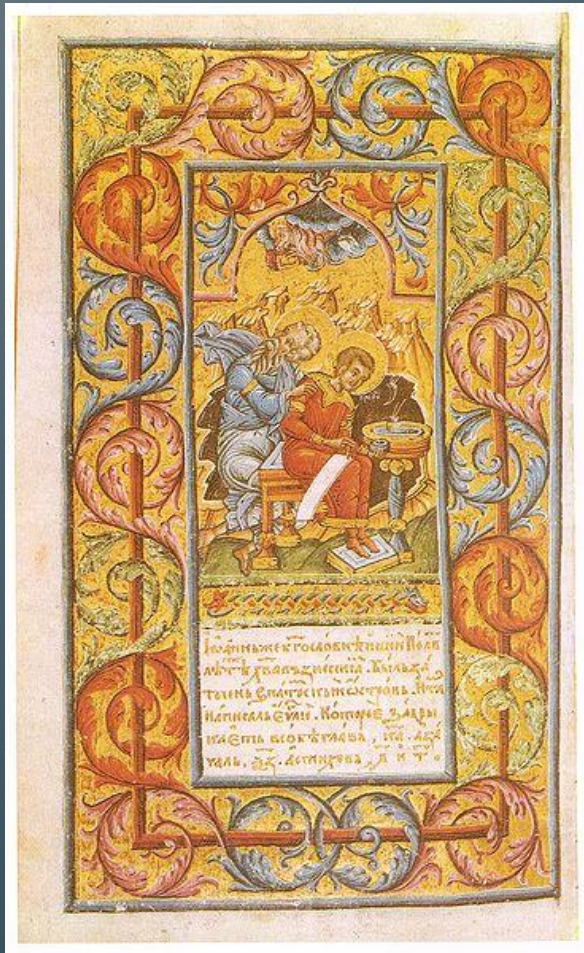

Князь Володимир заснує
Білгород

Пересопницьке Євангеліє (XVI ст.)

- Найдосконалішим прикладом цього виду мистецтва є ілюстрації Пересопницького Євангелія. Ця рукописна книга XVI ст. є унікальною пам'яткою української ренесансної культури. Це національна святиня України є результатом багаторічної подвижницької праці. За багатством графічного оздоблення Пересопницьке Євангеліє посідає перше місце серед східнослов'янських рукописів. Текст написаний на пергаменті каліграфічним напівуставом. В оформленні використані ренесансні орнаментальні мотиви й композиції. Це засвідчує обізнаність художника із західноєвропейськими мистецькими традиціями. Декор Євангелія відображає природу України. Гарно виконані мініатюри із зображенням євангелістів Іоанна, Луки, Матвія й Марка. Наявні розкішні заставки, кінцівки, ініціали. Євангеліє оправлене у дубові дошки, обтягнуті зеленим оксамитом.

Пересопницьке Євангеліє

Мініатюра: Євангеліст Іоанн
з Прохором

**Дякую за
увагу!!!**